

vanském i evropském kontextu a připomeněl koncepcce zdůrazňující její jak slovan-ský, tak i neslovan-ský charakter vývoje. Monografie je navíc svěže okoušená špetkou autorova nesmlouvavého humoru a kritickým přístupem k současnému světu.

E. Malenová

* Brno: Masarykova univerzita 2013, 265 s. ISBN 978-80-210-6216-0

Jiří Rambousek: Opravny – polemiky – vzpomínky *

Brněnský literární historik, kritik a editor Jiří Rambousek (nar. 1927) spojil svou profesní dráhu s působením na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity. Na fakultu nezanevřel ani poté, co ji musel v roce 1973 nedobrovolně opustit, a když se na ni v lednu 1990 vrátil, pustil se s plnou vervou do práce pedagogické i publikační. Schopnost propojovat znalost historického kontextu s interpretací konkrétních literárních děl prokázal docent Rambousek nejen při výuce bohemistů, nýbrž i v několika knihách, jež ve svobodném publikačním prostředí připravil. V roce 2003 vydalo nakladatelství Torst obsáhlý svazek *Nesoustavná rukověť české literatury*, jenž zahrnoval převážně jeho časopisecké a sborníkové příspěvky z 60. a 90. let, v roce 2007 vyšel péčí naší univerzity navazující soubor *Doba, knihy, autoři*, který soustředil jeho články, medailony a recenze z let 1988–2007. Ve spolupráci se současnou katedrou českého jazyka a literatury, na niž dosud externě působí, vyšla nejnověji Rambouskova kniha *Opravny – polemiky – vzpomínky*.

Svazek s optimisticky působící oranžovou obálkou, jejíž podklad tvoří příjmení významných literátů, o nichž Rambousek píše, představuje výběr z textů vzniklých v letech 2007–2013. Jeho první část tvoří

cyklus časopiseckých článků, jež pod názvem *Opravny* vycházely v letech 2011–2012 v literárním čtrnáctideníku Tvar. Jak autor sám píše ve svém úvodním slově, společným jmenovatelem *Opraven* byla „snaha opravit věcné chyby a přehlédnutí v některých knihách“, zvláště „chyby a přehlédnutí autorů a překladatelů, ale i editorů a autorů vysvětlivek či poznámek“ (s. 6). Tento původní záměr však postupně přerostl v zásluhou snahu vyjádřit se k některým sporným tématům české literatury, takže z *Opraven* postupně autor vytvořil svěbytný útvar na pomezí kritické stati a polemiky. Je sympatické, že před knižním vydáním autor tento specifický žánr aktualizoval. Nezasahoval sice do původní podoby časopisecky publikovaných textů, jež byly jednotně označovány pouze titulem *Opravná*, ale k číselným údajům o pořadí zveřejnění článků ve Tvaru připojil podtitul, v němž přehledně vysvětluje témata jednotlivých kapitol. Za kapitolami pak uvádí aktuální komentáře, v nichž reaguje na ohlasy nebo doplňuje nové podrobnosti (např. za osmnáctou *Opravnou*, která je věnována názorům Milana Uhdeho na avantgardu, zmiňuje nejen Uhdeho knihu *Objevy pozdního čtenáře* z roku 2012, ale i jeho memoáry *Rozpomínky. Co na sebe vím*, které vyšly až na sklonku roku 2013).

K vybraným tématům přistupuje Jiří Rambousek s minuciózní přesností. Opakovaně se vrací k trojdílným *Pamětem* Václava Černého, v nichž nachází řadu drobných i závažnějších omylů, jež nezřídka zkrusují, ba přímo poškozují pověst některých osobností. Lze jen souhlasit s jeho názorem, že Černého *Paměti* by si zasloužily reedici s doprovodným kritickým komentářem. Hned dvakrát autor glosuje memoáry filozofa a matematika Arnošta Kolmana, tvorbu Petra Bezruče nebo názory na naši prvorepublikovou avantgardu. Za typickou ukázkou

Rambouskova poctivého přístupu k psaní o literatuře považují třináctou *Opravnu*, v níž uvádí na pravou míru své vlastní nepsprávné tvrzení ze stati o manželce Jaroslava Haška. Za pozornost stojí nejen autorova noblesa, s níž přiznává svůj omyl, nýbrž i množství nových a překvapivých zjištění, k nimž dospěl až po podrobném studiu písemné pozůstalosti Jarmily Haškové. Někdy se autor takřka pokorně omlouvá za osobní vzpomínky a postřehy: ty však v těchto textech nepůsobí rušivě, nýbrž spíše dokazují šíři jeho odborného rozhledu.

Druhá část knihy obsahuje výběr z autorových nejnovějších studií, kritik a recenzí. Mezi nejdůležitější texty této části patří studie *Josef Palivec a František Hrubín*, jež byla poprvé publikována ve sborníku z konference *Literatura určená k likvidaci IV* (2009). Autor se v ní zabývá proměnami, jimiž prošel vztah obou významných básníků od doby jejich přátelského sblížení až po období „náhlého ochlazení“. Další významný text představuje např. rozsáhlá recenze *Druhý svazek Seifertovy publicistiky*, v níž se autor zabývá nejen edicí Seifertovy publicistiky z let 1933–1938, ale i obecnými problémy

spjatými s vydáváním díla našeho jediného nositele Nobelovy ceny za literaturu. Kvality této kritické stati lze doložit i tím, že ji v roce 2012 otiskl prestižní literárněvědný časopis *Česká literatura*.

Knihu uzavírají další doprovodné texty, mj. *Bibliografie prací Jiřího Rambouska za léta 2007–2013*, která navazuje na soupis ve zmíněné publikaci *Doba, knihy, autoři, Jmenný rejstřík k bibliografii, Jmenný rejstřík, Resumé* v angličtině a *Ediční poznámka* odborného asistenta katedry českého jazyka a literatury Miroslava Chochoolatého, který při přípravě publikace redakčně spolupracoval s Rambouskovým dlouholetým přítelem a kolegou Ivanem Němcem.

Podobně jako předchozí práce Jiřího Rambouska dokazuje i kniha *Opravny – polemiky – vzpomínky* autorovo pověstné mistrovství přesného úsudku a bystré polemiky, avšak také obdivuhodný přehled o moderní české literatuře 20. století i literatuře současné.

D. Kroča

* Brno: Masarykova univerzita, 2013, 159 s. ISBN 978-80-210-6738-7

Redakci Universitas došlo

pokračování ze str. 19

Lenka Waschková Císařová, **Český lokální a regionální tisk mezi lety 1989 a 2009.**

Masarykova univerzita, Brno 2013. ISBN 978-80-210-6478-2

Ke klíčové proměně společenského systému a specificky i mediálního systému docházelo v České republice po roce 1989. Průběh a podoba takzvané strukturální transformace českých médií je zmapována pouze okrajově, především se zaměřením na politické a ekonomické aspekty proměny a na celostátní média. Subsystém lokálního a regionálního tisku je spíše opomíjený, ačkoliv právě na jeho úrovni dochází k silné identifikaci čtenářů s danými médii a v průběhu transformace lokálního a regionálního tisku došlo k zásadním změnám, které otevírají nové teoretické i empirické otázky. Vše mapuje a přibližuje monografie.